2. 5. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nadace v očekávaní změn

Novela zákona o nadacích a nadačních fondech rozšiřuje jejich investiční možnosti a odstraňuje nelogické administrativní povinnosti. Získají tak možnost zvýšit výnosy z nadačního jmění a tedy i rozdělit více peněz těm, kteří to potřebují.

Novela zákona o nadacích a nadačních fondech rozšiřuje jejich investiční možnosti a odstraňuje nelogické administrativní povinnosti. Získají tak možnost zvýšit výnosy z nadačního jmění a tedy i rozdělit více peněz těm, kteří to potřebují.

Šance zvýšit výnosy nadací

Novela zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, schválená v minulém týdnu Poslaneckou sněmovnou, významně změnila podmínky financování českého neziskového sektoru. Dosavadní úprava zákona umožňovala prostředky, které jsou součástí nadačního jmění, investovat pouze do cenných papírů, za jejichž splacení se zaručil stát, nebo je zhodnocovat na bankovních účtech. Výnosy z nadačního jmění, které není možné spotřebovávat, často tvoří významnou část příjmů nadací. Investiční možnosti nadací se tak dosud omezovaly na státní dluhopisy, jejichž minimální nákupní lot na českém trhu činí 10 mil. Kč. Vzhledem k tomu, že se majetek většiny českých nadací pohybuje v řádech jednotek miliónů korun, bylo pro ně velice obtížné vytvořit v rámci nadačního jmění dostatečně diversifikované dluhopisové portfolio. České nadace tak byly ve většině případů odkázány na bankovní účty a termínované vklady. Navíc výnosy na depositech klesly v roce 2001 pod úroveň 4% p. a. a to pro nadace znamená nedostatek prostředků nejen na poskytování grantů, ale i k pokrytí nákladů na vlastní provoz.

Jaké změny přináší novela?

Novela zákona o nadacích a nadačních fondech stanoví, že 30% nadačního jmění může být investováno do rizikovějších, ale výnosnějších instrumentů jako jsou akciové fondy, dluhopisy s nižším ratingem než má Česká republika a cenné papíry v zahraniční měně. Tento limit je ve srovnání se zahraničím nízký, ale větší obezřetnost je u českých nadací na místě. České nadace mají menší zkušenost s aktivní správou majetku a vzhledem k mnohem nižší hodnotě majetku a k potřebě alespoň minimálního ročního výnosu, si nemohou dovolit větší výkyvy výnosů.

Důležitá změna se týká zdanění výnosů nadačního jmění. Zatímco dnes jsou osvobozeny pouze úrokové výnosy z dluhopisů, bankovních účtů a termínovaných vkladů nadací, v budoucnu by neměl být zdaněn ani výnos z prodeje cenných papírů. Právě tento typ výnosu je významným příjmem většiny nadací v zahraničí a po novele tomu tak bude i u nás.

Provozovatele nadací zatěžuje také nákladná povinnost zapsat každou změnu majetku v nadačním jmění u rejstříkových soudů a v mnoha případech doložit znalecký posudek ocenění tohoto majetku. Toto pravidlo se vztahuje i na cenné papíry, což nadacím prakticky znemožňuje efektivně do nich investovat. Novela zavádí možnost nechat si spravovat, evidovat a oceňovat majetek bankami a obchodníky s cennými papíry, kteří jsou k tomu oprávněni.

Zahraniční nadace umisťují prostředky do akcií

Na první pohled novela vnáší do oblasti investování prostředků nadací větší riziko. Při pohledu na strukturu majetku nadací v zahraničí však zjistíme, že novela případná rizika omezuje dostatečně. Studie Nacubo Endowment, zaměřená na největší

americké nadace spravující téměř 200 mld. USD, ukazuje, že majetek nadací v USA je téměř z 60% uložen v akciích. Nízce riziková aktiva s pevným výnosem, tedy dluhopisy a termínované vklady jsou zastoupeny asi 30%. Je zajímavé, že struktura majetku amerických nadací se příliš nezměnila ani v posledních dvou letech, které nebyly pro akcie zrovna příznivé. Nadace ale ve větší míře využívají doplňkových investičních nástrojů, jako jsou investice formou rizikového kapitálu, komodit nebo hedge fondů.

Rozložení majetku nadací v USA v roce 2001 a v roce 1996

Podíl v % na nadačním jmění	**Dluhopisy**	**Nemovitosti**	**Akcie**	**Hotovost**	**Ostatní**
Menší nadace (nadační jmění pod 25 m$)	32,2	0,7	61,0	5,2	0,9
Velké nadace (nad 400 m$)	21,1	5	58,5	3,2	12,2
Veřejné nadace	27,6	1,7	61,5	5,0	4,2
Nezávislé nadace (privátní)	21,6	4,4	60,5	3,5	10,0
Nadace celkem v roce 1996	28,1	1,6	61,1	5,4	3,8
Nadace celkem v roce 2001	25,3	2,2	59,4	4,1	9,0
Změna za pětileté období	-2,8	0,6	-1,7	-1,3	5,2

Pramen: Nacubo Endowment Study 2001

Výnosy nadací v USA

Výnosnost majetku nadací v USA byla jako u ostatních institucí v minulém roce negativně zasažena poklesy akciových trhů. Dlouhodobé výnosy nadací však za posledních 5 a 10 let překonávají jak inflaci, tak index dluhopisového trhu. I přes loňský negativní výnos budou nadace v zahraničí do akcií investovat i nadále. Právě růst zisků amerických firem a následně cen jejich akcií v 90. letech byl hlavním zdrojem jejich výnosů. I když jsou současné výhledy pro budoucí růst trhů střízlivější, jejich výnosy by v dlouhodobém horizontu stále měly překonávat sazby dostupné na termínovaných vkladech. Je samozřejmostí, že většina zahraničních nadací využívá služeb profesionálních správců finančních aktiv.

Výnosy nadací v USA k 30. 6. 2001 v % p.a. ve srovnání s akciovým a dluhopisovým indexem

Průměrný výnos za období	**1 rok**	**5 let**	**10 let**
v % p. a.			
Menší nadace (nadační jmění pod 25 m$)		10,9	10,2
Velké nadace (nad 400 m$)		13,7	11,6
Veřejné nadace		12,1	10,6
Nezávislé nadace (privátní)		12,5	10,9

Průměrný výnos nadací v USA	-3,6	11,7	12,2
Akciový trh (Index S&P 500)	-14,8	14,5	15,1
Dluhopisový trh (LB Aggregate)	11,2	7,5	7,9
Inflace (CPI)	3,2	2,6	2,7

Marek Janečka

ABN AMRO Asset Management

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Nekalá soutěž: Když se byznys nehraje čistě
- Specifika práv z vadného plnění při koupi podílů a akcií
- Byznys a paragrafy, díl 19.: Zákon o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele
- Kterak Evropská komise povolila největší herní akvizici
- Data Act vstupuje v účinnost: Jak se připravit na nové povinnosti výrobců a prodejců?
- Přeměna společnosti a ochrana dobré pověsti nástupnické společnosti
- Informační povinnost podnikatele v souvislosti se smlouvou o dílo
- Restrukturalizace a financování společností: Jak se orientovat ve změnách kapitálu a podílů a chránit svůj byznys
- Že je jednotný patent drahý? Záleží na úhlu pohledu. Celoevropskou patentovou ochranu ale zlevňuje
- Dopady aktuálního boje EU proti odlesňování na podnikatele
- Byznys a paragrafy, díl 18.: Jak na inflační doložku